

Küll on kena lauaga

Tiina Leemets

Olgu kodukandis lumega kuidas tahes, peagi on käes talvepuhkuste ja suusareiside kõrghooaeg. Liikumishuvilised otsivad välja talivarustuse, olümpiahuvilised sätivad end võistlusi jälgima ja keelehuvilistel on tekkinud üks küsimus. Suuskade või kelguga inimeselt ei ole tarvis pärida, mida ta teeb, aga mida hakkab tegema see, kel on kaasas lumelaud?

Laudama, vastavad ühed. Teised arvavad, et lauatama. Kolmandad, et lauaga sõitma. Neljandad, et lauda sõitma. Kas kõik kasutusel olevad variandid on võrdväärsed?

Eeskujuks on hea võtta vanad tuntud sõnad. Kirjakeeles on käibel paarid: suuskadega sõitma = suusatama, uiskudega sõitma = uisutama, kelguga sõitma = kelgutama. Tegusõnad on saanud vahendit näitava nimisõna omastava käände (*suusa, uisu, kelgu*) ja *ta*-liite abil. Kui vahend on lumelaud, sobituvad kenasti süsteemi nii „lumelauga sõitma“ kui ka „lumelauatama“. Tegevust tähistav nimisõna võib olla ka *lumelauasõit* või *lumelauasport*, need on kahe silbi võrra lühemad kui *lumelauatamine* (kõnes on kokkuhoid märgatavam kui kirjas). Inimese kohta saab öelda *lumelauataja*, *lumelaudur* või *lumelauasõitja*, tugevam treenija ja võistleja on *lumelauasportlane*.

Mõistagi võib ka lihtsalt lauatada ja lauaga sõita, kui on niigi selge, et seda tehakse lumel. Rattasõitu mainides selgub samuti kontekstist, kas sõidetakse maantee- või maastikujalgrattaga, kolmerattalisega või hoopistükkis mootorrattaga. Sporditerminites läheb seetõttu vaja suuremat täpsust, näiteks saab talvel eelkõige lumelauatada, aga suvel purjelauatada ning aerulauatada.

Nimisõnast *laud* on võimalik tuletada ka tegusõna *laudama*. 1970. aastatel ilmunud projekteerimise oskussõnastikus on see pakutud uudse ehitusterminina: katuse laudamine oleks katuse katmine laudadega. Ent talispordijuttudes meenutab „laudama“ rohkem

naljatlevat sõna „suuskama“ ning sobiks ehk paremini selle kõrvale argikeelde. Ja teadagi läheb sõnu tarvis kõigis vormides: *laudama, lauata, laudab, lauatakse* jne. Kas mõistame kõik ühtviisi lauset „suusata ja lauata oli mäel mõnus“?

Neljas algul nimetatud variant „lauda sõitma“ on näide huvitava keelemängu kohta. Neile, kel koolitunnist lauseliikmed meeles: mõnikord kasutatakse vabamas keelepruugis lusti pärast määruse asemel sihitist. Neutraalses kirjakeeles ütleb eestlane, et ta töötab taksojuhina, jalutab koeraga, sõidab jalgrattaga ja suusatab klassika-stiilis. Aga sõidab taksot, jalutab koera, sõidab ratast, sõidab klassikat – sellesse ritta läheb ka „sõidab lauda“.

Postimees 10. II 2018